

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 2 „ 20 „

V upravništvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 196.

V Ljubljani, v torek 28. avgusta 1900.

Letnik XXVIII.

Govor dr. Šustersiča v Ribnici.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)

Veseli me, da mi je dana prilika na tako mnogobrojno obiskanem shodu govoriti v svojem rojstnem kraju nasproti drugim rojakom svojim. Današnji mnogobrojni vaš odziv »Katoliško političnemu društvu« priča, da v tej dolini živi značajan katoliški narod, udan domovini, Bogu, cesarju.

Pečal se bodem danes osobito z zadevo, ki je v preteklem tednu nekoliko razburila duhove, z zadevo, v katero sem osebno zapleten; govoril pa ne bodem o tem radi moje osebe, marveč za to, ker je stvar tako značilna za presojo iz gospodarskega in političnega položaja in zlasti tudi tiste borbe, ki se bje kakor v vseh krščanskih narodih, tako tudi pri nas, za boj krščanstva proti nekrščanstvu, za pravice naroda proti krivicam liberalizma.

Znano je, da je dvorni svetnik Šuklje poslanec dolenskih mest in trgov in tedaj žalibog tudi ribniškega trga, dne 4. avg. v Novem mestu na shodu svojih volilcev razvil nazore, koje sem danes tečen pobijal v Kamniku. Pobijal sem jih ne radi osebe g dvornega svetnika, ampak radi tega, ker je trosil v svet krive nazore, ker je branil liberalizem in napadal katoliškonarodne može in katoliškonarodno stranko in ker se je odločno postavil proti pravicam ljudstva, ker se je izrekel proti rešilni misli, ki zamore ljudstvo spraviti do veljave, ki mu gre, ker se je izrekel proti splošni volilni pravici.

Pobijal sem na shodu v Kamniku zlasti Šukljeve nazore glede splošnega političnega položaja v Avstriji. G. Šuklje je v Novem mestu razlagal, da je v sedanjem drž zboru resno delo zabranjeno in sicer radi obstrukcije. Obžalovati je to v interesu države, v interesu ljudstva, ki potrebuje

socijalnih in gospodarskih preosnov, a drž. zbor, ki ima nalogo mu take preosnove dati, pa tega ne stori.

Potožil sem v Kamniku to, ob enem sem se pa zavaroval proti krivim Šukljejevim nazorom glede pomoči proti označenim neznosnim razmeram, proti katerim nazorom se morajo kot jeden mož postaviti vsi, katerim je res mar za blagor in obstanek našega naroda ter za blagor države. Dvorni svetnik Šuklje je dejal, naj se ustava izpremeni v avtonomistiškem smislu, razširi naj se delokrog dež. zbora. Dvorni svetnik dobro ve, da za tako ustavno izpremembo ni nikdar dobiti večine v državnem zboru, torej je taka ustavnim potom kratkoma nemo goča. A tudi uspeh take izpremembe proti obstrukciji bi bil iluzoričen. Nam ne bi bilo pomagano proti obstrukciji, ako se razširijo pravice dež. zborov, ker tiste stranke, ki so v manjšini, bodo tudi po tej spremembi ravno tako lahko zabranjevale delo drž. zbora in morebiti tudi deželni zborov. Poleg tega vidimo veliko nevarnost v razširjenih pravicah dež. zborov in s. isto tako glede razmer v kranjskem dež. zboru kakor tudi glede onih izvenkranjskih deželnih zastopov v narodno mešoviti deželah. Kako bi bilo šele potem v kranjskem dež. zboru, kjer slovenski liberalizem, zvezan z nemškim liberalizmom strmoglavio ogromno večino slovenskega ljudstva na Kranjskem, ako se družbi Schwegel-Tavčar dajo še večje pravice, nego jih ima sedaj! (Klici: Res je!)

Poglejmo pa zlasti na razmere na Štajarskem, na Primorskem, na Koroškem, kjer so povsodi Slovenci nasproti narodnim nasprotnikom v deželnem zastopu v manjšini. Že sedaj imajo sila težaven položaj naši obmejni brati, a poprijeti se Šukljejevih nazorov, dejalo bi se žrtvovati obmejne Slovence narodnim našim nasprotnikom. A kaj liberalce to briga? Kaj so jim mari pokrajinski Slovenci, glavno za-

nje je samo, da bi se na Kranjskem dobro godilo Schweglovi in Tavčarjevi zvezi v deželnem zboru kranjskem, da bi se tukaj v najširšem okviru zamoglo stalno utaboriti krasno delo »slovenske inteligence« — »faršakagonja«.

Dvorni svetnik Suklje je sicer izrazil, da bi se prej, predno se ustava izpremeni v avtonomistiškem smislu, moralo zavarovati pravice narodnih manjšin. Treba bi bilo n. pr. štaj. Slovincem zagotov. samostojen poseben dež. šolski svet, dež. kulturni svet, narodne kurije itd. To je prav lepo, a zato je po postavi treba, da ti deželni zbori pritrdijo taki izpremembi. Brez tega pritrdila taka izprememba sploh ni mogoča.

Pa tudi n. pr. samostojen šolski ali kulturni svet še mnogo ne pomaga, ako imajo nasprotniki večino v dež. zboru. Saj se to hoče tudi na Kranjskem, kjer je zvezana jedna slovenska stranka z narodnimi nasprotniki proti drugi slovenski stranki, ki je samo to zagrešila, da je katoliška, in da se bori za uveljavljanje katoliških načel v javnem življenju.

Sredstvo za ustavno izpremembo pokazal je dvorni svetnik Suklje v § 14, a dokazal sem mu, da se ta § ne sme uporabiti v ustavne izpremembe. Jasno se je pokazalo, da dvorni svetnik Suklje ob času svojega novomeškega govora ni poznal vsebine § 14. (Burna veselost.)

Rešitev nasproti zamotanemu političnemu položaju leži v splošni direktni volilni pravici. (Klici: Tako je!) Danes državni zbor ni ljudski zastop, ampak je zbor privilegovanih stanov, to ni zastop narodov, ki hočejo, da državni zbor dela, ki so udani državi in cesarju; ti narodi nimajo v drž. zboru tiste besede, ki bi jim šla (Dobro! klici). Ljudstvo želi mir, želi socijalnih in gospodarskih preosnov in je vneto za mir in veljavo naše starodavne Avstrije. Ravno to ljudstvo pa nima veljave v

državnem zastopu — da naj presvetli cesar torej ljudstvu besedo, pa bo mir v državi.

To sem povedal na shodu v Kamniku, — a v lepo sršenovo gnezdo sem dregnil! Sršeni so šli po koncu v Ljubljani v »Narodni tiskarni«, v tistem dolenskem gradiču, kateremu je sedaj dvorni svetnik čast skazal, da v njem prebiva, na Dunaju v raznih uredništvih, še celo velika židinja »Neue Freie Presse« prinesla je o mojem govoru cel uvođen članek (Veselosť), kakeršne časti menda še dvorni svetnik Suklje ni doživel. (Obnovljena veselost.) Cel teden vlekla se je zadeva po avstrijskem časopisju.

Pred vsem je primarširal »Slov. Narod«, ta inteligentni list najinteligentnejše slovenske inteligence (Burna veselost) ter je o mojem kamniškem govoru poročal pod naslovom »Prememba klerikalnega programa«. Dr. Šustersič je nekaj popolnoma novega povedal, za kar »klerikalna« stranka še nikdar bila ni, sedaj so se pa nakrat »klerikalci« uneli za splošno volilno pravico, tako modro je pisal »Slov. Narod«. Proti splošni volilni pravici sami se ni upal reči nobene besede — zakaj, bode že sam vedel. Tajno zvezo ima s socijalno demokracijo in kadar so v tej zvezi in »camera caritatis« liberalci in soc. dem. mej seboj, tedaj so si najboljši prijatelji, vse družji vzvišena misel — »po farjih!« (Klici: »Sramota«). Ker so soc. demokraci za splošno volilno pravico, se jim »Narod« noče po nepotrebnem zameriti, akoravno ve, da bi na Kranjskem ne prišel noben liberalce v državni zbor, ako bi bila uvedena splošna volilna pravica. (Tako je!)

»Šustersičeva izjava je vsekakor presemetljiva, saj so bili prav naši klerikalci tisti, ki so z največjim navdušenjem pomagali strmoglaviti grofa Taaffeja, ko je ta hotel volilno pravico razširiti«, kriči »Narod«. Počas! Kdo je bil »tisti«? Tisti, ki je najbolj bil za to, da pade Taaffe zbog svoje volilne

LISTEK.

Damijan Čuk.

Spisal Jaro. Dem.
(Konec.)

Damijan ni nosil zaman svojega črnega pokrivala, se ni zastoj ugibal svojim predstojnikom in se odrekel nasladi, stopati po mestnih ulicah: zadnji čas so mu izpadali lasje v mnogo manjšem številu; ako je naštel poprej vsako jutro sedemnajst izpadlih las, jih je bilo sedaj komaj devet, torej polovico manj. Vsekakor velik uspeh, katerega je bil Damijan po pravici vesel.

Zadnji čas je tudi bolj pogosto mislil na svojo izvoljenko in resno se je pripravljaj na to, kako bo stopil nekega dne pred njo in njene roditelje. To je bila zdaj točka, okolo katere so se sukale in gibale njegove misli, visokoleteče ideje in napor. Skrbno je izbiral in popravljal, čedil in snažil obleko, v kateri je mislil prvič stopiti pred njo. Po cele ure je stal včasih pred ogledalom, česal brado, vihal brke in skušal lase tako uravnati, da bi pokrili plešo, to nesrečno plešo. Včasih pa se je čutil Damijan silno veselega, pesniško vznesenega: mislil je o svoji izvoljenki, polglasno peval napev kakšne pesmi, bodisi o sarafonu, bodisi o slanci, ki je travco pomorila.

»Damjane, naš ljubi Damjane, oženi se že vendar, oženi se že vendar!«

»Ej, da znaš, kako lepo je sedeti o mraku s svojo soprogo na divanu!«

»O, Damjane, ti večni ženin!«

Damijan je sedel v piarni med svojimi tovariši in ti mu danes niso dali miru; brez prestanka so mu prigovarjali v ženitev in slikali v neizmerno svetlih, bliščečih barvah življenje ob strani ljubljene, lepe soproge. In pri tem so bili oni najzgovornejši in najbolj gostobesedni, o katerih je bilo obče znano, da ne žive doma s svojimi ženkami baš v najlepši slogi; a Damijan se je smehljaj in pomenljivo pritrjeval z glavo, kakor bi hotel reči:

»Zakaj pa ne, kaj mislite, da se ne morem; pogledajte vendar mojo lepo brado, pomislite, da sem c. kr. uradnik, jaz Damijan Čuk, in vrhu tega soliden, ugleden človek, ne pa razvpit kot pijanec, zapravljevec; pomislite to!«

In Damijan je sklenil storiti usoden korak.

Kaj bi čakal in odlašal, si je mislil, jaz se staram, in pleša se tudi ne bo zmanjšala, najboljšje, ako obiščem v nedeljo gospoda Zelena, mu naznamim svoj sklep, se seznamim z Malčiko, in stvar je urejena.

* * *

Najprej treba napraviti važen, dostojanstven obraz, pogladiti z levo roko brado in z desno sneti cilinder raz glavo, napraviti lep poklon, da zaigra mladi devoyki srčce v prsih in zmaga je dobljena.

Tako je mislil Damijan, ko je stopal sledečo nedeljo proti domu svoje izvoljenke. Bil je to vsekakor važen in preimeniten posel, od katerega je bila odvisna njegova bodočnost, in tega se je tudi Damijan primerno zavedal in se tudi pripravljaj za ta posel.

Danes se moram najprej seznaniti z njo in njenimi roditelji, to je poglavitno; stopim v sobo in porečem: »Oprostite, da se predrzmem stopiti v vašo občespoštovano hišo, ali srce me vleče že dolgo časa, da se seznamim z vašo rodbino in posebno z vašo hčerko.« Tako porečem gospodu Zelenu in potem se predstavim: »Moje ime je Damijan Čuk, c. kr. uradnik.« In gospod Zelen me bode posadil k mizi in poleg bode sedla dražestna hčerica, in papa mi jo bode predstavil. — In potem se bode govorica razvijala, jaz pokažem lahko duševne svoje zmožnosti, in ne bojim se, da bi se osramotil.

Damijan Čuk je držal na se in na svojo učenost, kot se to spodobi za c. kr. uradnika, ki ima mesečne plače petdeset goldinarjev.

Ali glej, tu je že hiša, kamor se je bil namenil. — In Damijan je stopil skozi večna vrata in poiskal stanovanje svoje izvoljenke. Stanovala je v prvem nadstropju na levem hodniku. Potrkal je na belo pobarvana vrata in še enkrat ponovil začetek svojega nagovora: »Oprostite, da se drzmem stopiti v vašo občespoštovano hišo — — —«

»Naprej!« je začel Damijan in vstopil. Prišel mu je nasproti sam gospod Zelen in zadaj pri oknu je stala njegova dražestna hčerica.

Damijanu je zaigralo srce v prsih.

Napravil je važen dostojanstven obraz, pogladil si z levo roko brado, z desno snel cilinder raz glavo, napravil lep poklon in izpregovoril:

»Oprostite, da se drzmem stopiti v vašo — — —«

Damijan Čuk ni mogel od začudenja dalje govoriti: stari gospod Zelen si je v zadregi grizel ustnice in se z vso silo in težavo premagoval, da ne bi udaril v smeh, a njegova dražestna hčerica se ni mogla vzdržati in razposajen »hi hi hi« je donel po sobi.

Damijan je stal iznenajen sredi izbe, takšnega vsprejema se ni bil nadejal. Kolena so mu trepetala, v zadregi je pogledal okrog sebe, hotel nadaljevati svoj nagovor, ali »hi hi« je postajal vedno glasnejši, in slednjič se je celo gospod Zelen zasmejal silno veselo in poredno.

Damijan si je pogladil nervozno brado, potegnil z roko preko čela in zadal ob — fes.

Oh, ta nesrečni fes, je vzdihnil Damijan, in takoj mu je bilo jasno, zakaj se smejejo. Oh, ta nesrečni fes, kateri mu je tičal pošastno na glavi. In začutil je, kako mu v glavi vre, kako mu kipi kri v žilah, in same

predloge in se osnuje koalicija liberalcev, Poljakov in Hohenwartove skupine, bil je profesor Suklje, ki je potem pod koalicijsko vlado kmalu dvorni svetnik postal.

Ker na shodu v Kamniku nisem rabil besedice tajna vol. pravica, upije sedaj »Naroda«, da se tajne volilne pravice dr. Susteršič boji. Jaz se ne pripravljam za svoje govore v javnosti, kakor kak dvorni svetnik, ker nimam toliko časa na razpolago, zбог tega se moram tako rekoč zanašati na sv. duha, govorim, kakor trenotek prinese. Tako sem v Kamniku prezrl izreči ono besedo, samo ob sebi pa je umevno, da volilna pravica mora biti tajna, da zamore sam voliti po svojem prepričanju. To je pošteno, pametno, jedino pravo, ker je le potem svobodna volitev, ako je tajna. Katoliško-narodna stranka je vedno za to, da se pusti ljudem voliti po svojem prepričanju. — Tajne volilne pravice se imajo samo liberalci bati, pa tudi socialni demokratje, ki z največjim terorizmom pri volitvah delujejo. Jaz hočem torej splošno, jednako, direktno in tajno volilno pravico in ker vidim nekaj liberalnih poročevalcev tukaj, se na-dejam, da »Narod« to izjavo priobči. (Veselost).

»Slov. Narod« pravi, da je nekaj novega, da smo mi za tako volilno pravico. V uredništvu »Slov. Naroda« imajo menda vendar kakega človeka, ki bere tudi »Slovenca«? Pogledajo naj »Slovenca« od sobote 27. januarja 1900. Ondi je natisnjen moj govor, katerega sem imel ob slavnosti desetletnega obstoja »katol. političnega društva« in v katerem stoji tudi te-le besede:

Vprašanje je sedaj, kako uravnati in rešiti vse te zamotane razmere? Konca krize seveda ne moremo prorokovati. Svoje mnenje ima lahko vsak. Mnenje; o katerem sem prepričan, da je mnenje naše stranke, pa lahko povem: Naj dr. Körber poskusi svojo srečo in naj skuša doseči spravo med avstrijskimi narodi. Seveda ne samo med Čehi in Nemci, tudi mi Slovenci živimo v Avstriji in tudi Hrvatje, vse naj obseza sprava. Tudi na Štajerskem, Koroškem, v Istri naj se reši jezikovno vprašanje. Dr. Körber naj torej poskusi, mi ga ne bomo ovirali. Toda kaj potem, ako se izjalovi tudi ta zadnji poskus? Največja napaka bi bila, ko bi se potem poskušalo to, kar je Taaffe označil z besedo »fortwursteln«. Avstrija nima tal za fortwursteln, zadnji čas je, da se napravi red. Krona želi sprave med narodi. Zakaj se ne prasha drugi faktor: ljudstvo, narodi sami? Ali je mar parlament zastopstvo ljudstva? Tu je zastopstvo, tu

sramote bi se bil najraje razlezel vsaksebi. Zajecjal je par besed v opravičilo, češ, da ni prišel prav in odstopical skozi vrata.

Razposajen in prešeren »hi-hi« mu je donel v slovo. Nekaj časa vsled razburjenosti niti misliti ni mogel. Tresel se je in se počasi zibal po ulici.

»Ah, Damijanček, Damijanček, to ti je storila tvoja pleša, ta preklicana pleša!« je slednjič zamrmral.

»Ah, kako sem mogel biti vendar tako pozabljen, da nisem pustil doma tega vražjega fesa! Ah, da bi ga ne bil del nikdar na glavo, rajši bi hotel, da mi je izpadlo polovico las, kakor pa da sem se tako osramotil. Kaj si neki misli o meni, najbrže meni, da sem nor, blazen človek.«

In Damijan si je predstavljal v duhu samega sebe čudovito jasno, kako je pač moral smešno izgledati, ko je tako našemarjen, svetli cilindar v rokah, črni frak na sebi in rudeči fes vrhu glave stal sredi sobe.

»Ah, ta sramota, ta sramota! In škoda, nesreča! Malčika ne bode nikdar moja, njeni lepi denarčki, vse, vse je izgubljeno!«

Prišel je domov in zagnal razljučen fes ob tla.

Sam vrag me je premotil, da sem odšel tje in se osramotil neusmiljeno!

Od tedaj ga znanci niso nikdar več videli s fesom na glavi. Kaj ga tudi zdaj briga pleša, kaj mu mari, če izpadejo lasje, kaj mu mari ves svet, saj je ona izgubljena, izgubljena za vedno!

obmizja odvetnikov, profesorjev in notarjev, tam zopet kake druge klike, to vemo, in to ni zastopstvo ljudstva. Ako bi dobili avstrijski narodi besedo v državi, potem sem prepričan, da bi bilaspravakmalogotova. (Odobranje.) Narodi so siti prepira radi teh stvari, ljudstvo hoče kruha, hoče živeti in mirno delati, napredovati hoče duševno in materijelno. Toda ljudstvo nima besede, besedo imajo dvorni svetniki in stare ekacelence. Ljudstvo, narodi naj se prasha jo, parlament naj se pošlje domu in temeljem občnevolilne pravice naj se ljudstvo pozove, da izreče svoje mnenje. (Odobr.) Potem bodo narodi takoj vsoglasji s krono, zavledal bode zaželjeni mir. Ljudstvu besedo! Seveda naša sedanja ustava je temu nasproti, ali pata še deluje? Ustava, koje najvažnejši organ, parlament, ne funkcijonira? Ali deluje ustava s parlamentom, v katerem večina več ne odločuje, s parlamentom, v katerem treba imeti za sabo le nekaj poslancev z dobrimi plučmi in voljo razbijati, da se zabrani vsako delo?! Napaka je tu jako globoka in treba reforme ex radice glede te ustave, ki je prirojena po eni stranki in ne more funkcijonirati, če te stranke več ni. Najprvo blaginja države! Ustava ima služiti državi, in ne sme biti despot države! Država ima pravico silobrana kakor posameznik. Na ljudstvo treba se obrniti, na zveste avstrijske narode. Naš svetli cesar našel bode zveste svoje narode vsikdar na svoji strani! Država bo postala zopet mogočna, ena najmočnejših v evropskem koncertu. (Odobranje in ploskanje.)

To sem torej govoril meseca januarja, že dolgo poprej pa se je za občno volilno pravico izrazilo vodstvo kat. narodne stranke in potem stranka sama na številnih shodih. In ko sem sedaj ravno to povedal, kar je stranka že zdavna dosledno izjavljala, pride urednik »Slov. Naroda« in govori o premembi »klerikalnega programa!« Menda mož ne ve, kaj pomeni beseda »izpremeniti« — no pa za »inteligenco« je vse dobro! (Burna veselost.)

Z »Narodom« sem gotov!

Neki vsega spoštovanja vreden dunajski list »Vaterland« se je tudi preccj obširno pečal z mojim kamniškim govorom. Pošten katoliški list je to, razven tega pa tudi glasilu čeških konservativnih veleposestnikov, ki so, ravno tako kakor liberalni veleposestniki, tudi proti splošni volilni pravici, ker se boje potem zgubiti svoj veliki sedanjí vpliv. »Vaterland« z mojim govorom ni bil zadovoljen ter je dejal, da jaz v nevarnost spravljam neko »zvezo desnice«, ki se je zasnova v državnem zboru dne 8. junija t. l. Omenjenega dne je klub naših poslancev s konservativnimi veleposestniki s Češkega, Tirolskega, Gorenje- in Nižje - Avstrijskega ustanovil ožjo zvezo, katero so imenovali »zvezo desnice«. Jaz sem na shodu v Kamniku izrečno odobral to zvezo, ne radi vprašanja volilne pravice, ker to je vse kaj drugega, ampak ker so konservativni veleposestniki pošteti katoliški možje, ker imajo naš narodno-gospodarski program, ker so zlasti za napredek kmetiškega stanu in ker so za narodno ravnopravnost. V tistem programu pa ni nič o volilni pravici, da bi poslanci morali biti za to, da se volilna pravica ohrani za večne čase tako, kot je, in uverjen sem, da bi klub naših poslancev takega programa nikdar ne vsprejel. Kajti neizpodbojna resnica je, da je sedanjí volilni red skrajno krivičen.

Deželni zbor kranjski nam je jasna slika te krivice, kajti volitev v deželne zборе je slično urejena, kakor ona v državni zbor. Okoli 90 veleposestnikov voli 10 poslancev, okoli 400.000 kmetiškega prebivalstva pa le 16 poslancev! Vprašam vas, ali je to pravično (Viharni klici: Ne! Ne!), vprašam vas, ali more slovenski poslanec, ki se zaveda svojih dolžnosti napram ljudstvu, podpirati, da še nadalje ostane ta krivica? (Soglasni! Nikdar!) Ker v kranjski dež. zbor voli dva poslanca trgovska zbornica in osem poslancev mesta in trgi, imajo ti poslanci mest skupaj z nemško-liberalnimi veleposestniki večino proti ogromni večini katoliškega ljudstva na Kranjskem. Ali moremo

mi kaj takega pripustiti, da naj ostane za večne čase tako? Kdor je razsoden človek, kdor ljubi ljudstvo, mora pritrditi, da je naš nastop proti tej krivici umesten.

Iste razmere kot pri volitvi v kranjski deželni zbor so pri volitvi v državni zbor. Veleposestniki kranjski n. pr. volijo dva poslanca v državni zbor, vsi kmetje pa pet! In to je gospodu dvornemu svetniku Šukljeju prav! (Klici: In ko bi pri takih jasliah bil, kot smo mi, bi mu pa ne bilo! Njemu se dobro godi, nam pa težko!) Tako pride, da osobito kmetški stan nima prave veljave v državi, katera mu po pravici gre, ker ga dušijo predprave drugih stanov.

Ne zamerimo konservativnim veleposestnikom, če se poganjajo za svoje pravice, oni pa tudi nam ne morejo zameriti, če se potegujemo za svoje. Vsak je sebi najbližji in vsakdo ima pravico braniti svoje interese. Vsaj pa tudi veleposestvo ne pošilja v drž. zbor samo tako poštenih mož, kot so zastopniki konservativnega veleposestva. Izmej veleposestniških mandatov imajo v drž. zboru konservativni veleposestniki 25 mandatov (19 čeških in 6 takozv. »centruma«) — 30 mandatov pa imajo veleposestniki Schweglove barve. Ker je 30 več kot 25, so tudi ti liberalci v večini. Zato tudi s konservativnega stališča nimam povoda ogrevati se za privilegovane pravice veleposestva, ne zamerim pa veleposestvu tudi ne, če se poteguje zanje.

Splošna volilna pravica pa tudi ne nasprotuje konservativnim načelom. Grof Hohenwart, najkonservativnejši izmej konservativnih državnikov je l. 1893 predložil preosnovo volilnega reda, v katerem je bilo dano prav široko mesto splošni volilni pravici, mnoge širše nego v poznejši Badijevi reformi. Če je to storil uzorni konservativni državnik, potem je jasno, da moj govor za splošno volilno pravico ne nasprotuje niti konservativnim načelom. Dokaz mi je v to tudi Nemčija, ker baš s temeljem splošne volilne pravice igra največjo, odločujočo ulogo v državnem zboru — katoliški centrum.

Zakaj bi bila vsled mojega kamniškega govora »zveza desnice« v nevarnosti, ne razumem in moram temu naziranju kar najodločneje nasprotovati. Kakor sem že prej povedal, govoril sem isto, kakor v Kamniku, že meseca januarja v Ljubljani in tudi v »Vaterlandu« je bilo to tedaj tiskano. Nekaj podobnega sem l. 1897 kot takratni načelnik kluba slovenskih poslancev, v enem najkritičnejših trenutkov zadnjih let, izrazil v parlamentarni komisiji desnice — naši dotični nazori so bili torej že davno znani in kljub temu osnovala se je »zveza desnice«. Zakaj naj bi se torej sedaj razdrla, ko sem le to zopet povedal, kar je že davno pred »zvezo« prav bilo? In ko nečeno še to besedo: Uverjen sem, da bodo tudi katoliško-narodni poslanci to, kar je v programu »desniške zveze«, do pičice držali, kot držé mej seboj obljubo pošteti možje, uverjen sem ravno tako, da isto storé konservativni veleposestniki. Če pa mi splošno volilno pravico zahtevamo, storimo to, ker hočemo, da krščansko ljudstvo pride do veljave, ki mu gre, in ker vemo, da se nam potem ni treba bati ne nemških, ne laških večin, tudi če pride do razširjenja deželne avtonomije. V ljudski moči, izvirajoči iz splošne volilne pravice, leži jedini zanesljivi korektiv proti razširjenju delokroga deželnih zborov. Vzemimo n. pr. le razmere v izvankranjskih pokrajinah. Na spodnjem Štajerskem zgine n. pr. vpliv znanih »nemških« gnjezd v valovju splošne volilne pravice. Isti položaj bi bil po drugih slovenskih pokrajinah. In na Kranjskem? Ne imeli bi potem nenaravne uredbe, da mora n. pr. Ribnica voliti s Kočevjem, Metliko, Krškimi itd., dočim ima največ skupnih interesov s svojo okolico. Seve za dvorne svetnike ob splošni volilni pravici ne bo prostora! (Veselost in odobranje.) (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 28. avgusta.

Gospodarski poslovni program Koerberjeve vlade. Za slučaj, da se vladi posreči sklicati državni zbor, ima po poro-

čilu »P. Ll.« pripravljen gospodarsko posloven program, ki se bo ne glede na narodno ali politično stališče strank prilagodil zahtevam vseh parlamentarnih zastopstev. Prvo mesto v tem programu zavzamejo po poročilu imenovanega lista velike investicijske predloge, ki jih je predložila vlada že v prejšnjem zasedanju. Dalje predloži vlada zakonsko osnovo o gradnji lokalnih železnic ter istotako zelo obsežen program o uravnavi rek. Kajpada spada v ta vladni gospodarski program tudi državni proračun, ter vse one s tem združene predloge, ki že dalj časa niso dobile potrebnega parlamentarnega odobrenja. Vlada pa želi, da zastopniki raznih strank sami natančneje označijo posamezne točke tega programa, in bo torej za slučaj, da se ji res zagotovi mirno delo, povabila voditelje posamnih klubov, da izrazijo svoje eventualne želje, na podlagi katerih se bodo potem ali izločile posamezne točke ali pa vstavile nove. To bo tvorilo del onih vprašanj, ki jih ima pripravljena ministerski predsednik za bližnja pogajanja. Poleg tega bo pa pri tej priliki razgovor o sestavi predsedstva in o načinu volitev v razne odseke. — Seveda je treba pripomniti, da se vse to izvrši le tedaj, ako vlada dobi zagotovilo, da se v zbornico povrne mir in red.

Poslanec Herold proti hegemoniji Nemcev. Na čeških tleh sta se vršila minulo nedeljo dva impozantna shoda, katera ostaneta v spominu ne samo češkemu narodu, marveč tudi Nemcem, ki so se pač prepričali, da kaj takega ne zmore njih narodno navdušenje. Na shodu v Nahodu na pruski meji so govorili poslanci Herold, Formanek in Dvořak. Posebno pomenljiv je govor prvega poslanca. Češki narod, rekel je govornik, bje boj proti razširjenju nemštva. To ni lokalni boj, ne boj za Češko in Avstrijo, marveč boj za celo bodočnost Evrope, da Evropa ne postane nemška domena. Primat Avstrije v Nemčiji je bil uničen pri Nahodu in že tedaj so nemški državniki lahko uvideli, da mora prenehati nemška politika v Avstriji, in da vedno mogočnejša Rusija ne bo nikdar dopustila, da bi obstajala poleg Nemčije še kaka druga nemška država. Avstrijski državniki morajo delati na to, da Češko ne doleti jednaka usoda, kakor Alžaško, Češka mora ostati trden jez proti Nemčiji. Na Dunaju naj dela gospoda, kar ji drago, mi pa ostanemo trdni in neomajni. Kar je Bog ustvaril, mora ostati, kakor je ustvarjeno. Opustiti moramo romantiško politiko in pokazati pravi politični egoizem, da dosežemo svoj cilj. Ta cilj bo pa dosegel češki narod s politiško samostojnostjo in neodvisnostjo.

Razpor mej Rumunijo in Bolgarijo se še ni polegel in se tudi še ne bo tako kmalu, kajti nobena vlada noče prekoračiti meje dovoljene jej popustljivosti, posebno pa ne bolgarska, ki ve, da ne more biti odgovorna za vse početje posamnih članov makedonskega odbora, kateremu pa vrhu tega še tudi ni nihče dokazal, da igra v tej aferi kako ulogo, tudi še v tem slučaju, ako so bili oni napadniki res njegovi člani. Rumunija pa vsled tega ne mara odnehati, ker meni, da se ji vendar sedaj ponudi ugodna prilika za izvršitev načrta, ki ga goji že dolgo vrsto let glede Balkana. Pri veleilah ter pri turški vladi bi Rumuni radi očrnil Bolgare, da bi potem na njih račun izvedli svoje ideje. Prepričani pa smejo biti, da jim slovanska jedinstvo prekriža tudi ta račun. Zadene naj pač zakonita kazni napadnike, temu se nihče ne protivi, odgovornosti pa Bolgari ravno tako ne morejo prevzeti, kakor bi je tudi ne Rumuni.

»Zarota« v Johannesburgu. Zopet so se odlikovali »hrabri« Angleži s činom, ki je vreden njih kulture. Ker se ne morejo znositi nad vztrajnimi Buri, kakor bi radi, vrgli so se na tujce, ki so se deloma že pred več leti stalno naselili v južno-afriških republikah, kjer so si ustanovili drugo svojo domovino. V sedanjem boju so prisegli na popolno nevtralnost ter se s prav neznatnimi izjemami tudi res niso udeležili nobene protiangleške akcije. Angleški generali, zasebno pa vsemogočni Roberts so pa tako dolgo iskali, da so res zasledili neko protiangleško »zaroto«, o kateri smo že povedali, da so jo osnovali angleški častniki sami bržkone po Robertsovem naročilu. Kot vodjo vse »zarote«

je vojni sod označil nemškega poročnika Cordua, ki je bil seveda takoj obsojen in ustreljen. Toda ni ostalo samo pri tem. Vse tujce so prijeli kot zarotnike v noči 13. julija ter jih odvedli v zapore, potem pa iztirali čez mejo. 56 Avstrijcev, ki so bili mejni nesrečniki, je v nedeljo došlo na Dunaj. Kar je najhuje, je pa to, da so morali v Afriki popustiti vse svoje imetje, da niti toliko odloga se jim ni dovolilo, da bi zaprli in spravili v red svoje stvari, večinoma trgovino in obrt. Vse to je pa izvršil Roberts vkljub temu, da je povodom prisage slovesno obljubil, da jamči za osebnost svobodo in varnost imetja. Napram taki angleški predrznosti velesile pač ne bodo smele molčati, marveč Angležem se mora jasno in odločno povedati, da tudi za nje veljajo določbe takozvanega ljudskega prava. Sicer naj se pa Angleži tolažijo, da vsled tega nečuvenga postopanja napram tujcem ne bodo imeli nič manjše smole v sedanjih vojski z Buri.

Dopisi.

Iz Št. Vida na Vipavskem, 26. avgusta. Kdaj bi si bil pristen privrženec liberalne misli mislil, da jih bodo občinske volitve v Št. Vidu dne 20. 21. in 22. avg. t. l. tako neljubo iznenadile. Mesto vseh treh razredov in obeh podobinskih odbornikov, kakor je prej kar v jus prišlo, — glej ga spaka, ogromna večina volivcev izvoli v tretjem razredu svoje može (vseh osem) in za podobino Št. Vid zopet svojega odbornika, ne oziraje se na strašansko agitacijo nam nasprotujoče stranke.

Vse zvitosti, vsa prigovarjanja niso pomogla, da bi jih pregovorili, kakor so prejšnja leta dosegali. Minuli časi! Naši pridni in delavni ljudje so spoznali, da se da še tudi drugače priti do uspeha. Ljudstvo se bolj in bolj oklepa svojih pravih prijateljev, ki jih ne marajo zvoditi na nesrečno pot, češ, le s pomočjo liberalizma, s pomočjo nasprotja do cerkve se da doseči pravo ljudsko blagostanje.

Znano nam je, kako naše ljudstvo rado obiskuje hrame božje, znano, kako se navdušuje za razne pobožnosti, upeljane po župnijah. Le zvitosti, prekanjenosti in skritosti nekaterih liberalnih mogotcev (pa teh je le peščica) se mora šteti v zlo, da še kaj drže z njimi, ker ljudstvu očitno ne povedo, kaj njih ljubljanski voditelji liberalne stranke misli po svojih umazanih listih vse zoper sv. cerkev, njene naredbe in njeno duhovenstvo počenjajo. Zato je povedal ob volitvi volivec-kmet svojemu prijatelju volivcu: Boš s takim držal, takemu se udajal, ki mu je vse prej kakor sv. Jezusova cerkev?

In pa volitev za drugi razred — kake preglavice jim je to delalo našim nasprotnikom. — Vse vrste obljub, vse groženje, vse prošnje, vse agitacije od cele trume agitatorjev peš in s kolesi, vse to ni moglo spraviti več skupaj, kakor pičlo večino 4 do 5 glasov; tako da smo mi imeli 32 glasov, nasprotniki pa 36. — Kaj ne, to je bila sijajna zmaga, to so bile »batine«, kakor se je menda izražal podraški »kampelc«.

Volitve v prvi razred smo se zdržali, ker so si nasprotniki z izvolitvijo toliko častnih občanov ta razred zagotovili.

O pihali so, pihali nasprotniki, kakor kače; tudi zasramovali nas, češ, pijani so vsi od prvega do zadnjega, a videli smo nasprotnike, kako so se gugali. Bahali so, da v tretjem razredu sami berači volijo; trsili neresnice, govorili očitania — pa naj stezajo svoje jezike, naj se hudujejo, — dejstva ni mogoče utajiti: da je prvokrat po tolikih letih večina volivcev stopila na našo stran, da se je večina obrnila od naših nasprotnikov proč — Bog dal za vedno!

So pač še tako preproste duše, pred katerimi se da tajiti obstoj liberalizma; to je tudi glavni vzrok, da so liberalne voditelje še nekateri poslušali in po njih misli volili. A pride čas, morda bo treba le dobe treh let, pa bo jasno postalo, ljudstvo vsevpred spregledalo, — potem pa bo pri kraju z odporom krščanski-katoliški ideji v naši razširni občini.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 28. avgusta.

„Slov. Naroda“ zavijanja. Govor gospoda dr. Šusteršiča v Kamniku je vzbudil največjo pozornost v avstrijskem časopisu in v višjih krogih. Razni nemški listi, v prvi vrsti „N. Fr. Presse“, so iskali dlake v jajcu, da bi izjave gospoda dr. Šusteršiča izrabili proti „zvezi desnice“ in za-se kovali politični kapital. Toda vsi ti poskusi so tako prozorni in komentari tako neslani, da mora trezen človek pomilovati naivnost nemško-liberalne gospode. Da pa nemško-liberalni listi tako zavijajo stvar, temu se ne čudimo, ker njih vse politično stremljenje teži le za nemško hegemonijo; a da se tudi „Slovenski Narod“ pusti za nos voditi od nemških borzijancev in plutokratov, to je že vrhunec blaziranosti. Sinočni „Narod“ se namreč trudi dokazati svojim čitateljem, da izjave gospoda dr. Šusteršiča niso resne, da jih ni jemati „ad verbum“ in da hoče naš list celi stvari dati nedolžno lice. Ne boš Jaka! Mi nasproti „Slov. Narodu“ in vsej javnosti slovesno in resno izjavljamo, da se popolnoma strinjamo z izjavami gospoda dr. Šusteršiča, da je njegovo stališče naše stališče in sploh katoliško-narodne stranke. To smo hoteli pibiti že v sobotnem članku in to brez ovinkov ponavljamo i danes. Vsa „Narodova“ zavijanja pričajo le o zavisti, da je velepomniljiv govor načelnika katoliško-narodne stranke v naši notranji politiki povzročil toliko pozornosti. Sicer pa izjave g. dr. Šusteršiča glede avtonomije in splošne, direktne ter tajne volilne pravice niso nove. Ta, za naše slovenske razmere edino prava načela, so zagovarjali somišljeniki katoliško-narodne stranke na raznih javnih shodih, v deželnem zboru kranjskem in gospod dr. Šusteršič sam meseca prosinca ob desetletnici „Katoliškega političnega društva“. Teh načel nikjer in nikdar ne prikrivamo, temveč jih naglašamo pri vsaki priliki in brez vsake bojazni nosimo vse posledice, s katerimi preti „Slov. Nar.“ kot agent provocateur. To stališče naše poznajo dobro češki in poljski poslanci, poznajo je češki veleposestniki, a navzlic temu so slovenski poslanci bili prijatelji prejšnje večine v državnem zboru, ker jo je vezala v prvi vrsti ideja narodne ravnopravnosti. „Narod“ pa sam sebe bije po zobeh, ko krošnjari s svojo liberalno „svobodo“, ob enem pa se norčuje s splošno, direktno in tajno volilno pravico. Kako naj imenujemo tako početje? To je komedija, ki jo „Narod“ igra v zvezi z nemškimi liberalci, nasprotniki slovenskega naroda!

Osebnosti. Dvorni svetnik pri dež. vladi kranjski Al. Schemerl je povodom svojega umirovljenja dobil plemstvo. — Sekcijski svetnik v notranjem ministerstvu Andrej grof Schaffgotsch je imenovan dvornim svetnikom pri dež. vladi v Ljubljani, svetnik dež. vlade dr. pl. Rüling je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Profesor A. Stritof je iz Kranja premeščen na tukajšnji državno gimnazijo, suplent na tukajšnji nižji gimnaziji dr. Jos. Debevec je imenovan pravim učiteljem na gimnaziji v Kranju, suplent na gimnaziji v Kranju Ivan Maselj je imenovan učiteljem na gimnaziji v Novem mestu. — Finančna komisarja A. Kovačič in E. Suligoj sta imenovana nadkomisarjema pri tržaškem finančnem ravnateljstvu. — Višji poštni oskrbnik A. Langer v Mariboru je umirovljen. — Na Vrhniki je umrl B. pl. Pilbach, vodja ondotnega c. kr. fin. oddelka, v Trstu je umrla rodoljubna Slovenka Terezija Osana.

Umeščen je bil danes na župnijo Mengeš č. g. Fr. Kušar, doslej ekspozit v Begunjah nad Cirknico.

Shod v Ribnici in glasilo slovenske intelligence. Sinočni „Slov. Narod“ prinaša o ribniškem shodu dolgo notico, iz katere se vidi, da napredne »velemože« silno jezi, ker volilci po ribniški dolini ne marajo več za tako delavne moči, kakor je liberalni posl. Višnikar, bivši član Šukljevega zloglasnega deželnozbornskega »Triglava«. »Sl. Narod“ pravi, da je dr. Šusteršič imel svoj shod v Ribnici pod nekim kozolcem (vršil pa se je shod na župniškem vrto) in opisuje množico 800 zavednih mož, da so »možakarji, ki radi zabitosti slove daleč na okrog«, da so biti to »napiti tonzuriranci« in da so tulili kakor lačne zverine v menažeriji. »Nar.«

trdi, da so bili zborovalci pijana »tolpa«, da so imeli »penasta žrela!« »Narod« piše, da se je »shoda udeležilo obilo žensk, ki glede pameti niti s svojimi piščanci tekmovali ne morejo, precej otrok in največ razljučenih kaplanov in pijanih popov«. Res je, da ni bilo na zborovalnem prostoru nobene ženske, nobenega otroka, da so bili ondi samo trezni najodličnejši možje volilci, iz cele ribniške doline, ki si naj dobro zapomnijo, s katerimi psovkami »Nar.« obsipa občeznano zavednost ribniškega ljudstva, in zapomnijo si naj dobro, da je somišljenik »Slovenskega Naroda« poslanec Višnikar! S psovkami »Narod« ne bode oslabil velikanskega vspeha, ki ga je imel nedeljski shod »Katol. polit. društva« v Ribnici, s psovkami ne zakrije dejstva, da je 800 volilcev svojemu poslancu Višnikarju soglasno zaklical v obraz: »Sramota nemško-slovenski zvezi, proč z njim, ki se veže z izdajalci!«

Duhovne vaje za ljubljansko škofijo so se včeraj zvečer pričele. Vodi jih P. Guglberger iz t. J. in vdeležuje se jih 87 duhovnikov.

Duhovne vaje v Celovcu za duhovnike krške škofije so od 27. do 31. t. m. v knezoškofijskem »Marijanišču«. Udeležuje se jih 66 duhovnikov, med njimi 33 Slovencev. Voditelj je redemptorist, č. o. Hammerle.

Praznovanje cesarjeve sedemdesetletnice na Triglavu. »Slovensko plan. društvo« je opravilo svojo gorečo molitev za blagor našega preblegega cesarja ob rojstni sedemdesetletnici Njegovi dne 18. t. m. na visokem Triglavu. V društvenem imenu je daroval ta dan g. župnik Jakob Aljaž sv. mašo za Njeg. Veličanstvo v kapeli na Kredarici. Iznad kapele, Triglavske koče in Aljaževega stolpa na vrhu Triglava pa so vihrale cesarske zastave ob tej slovesni priliki.

Atentat na Triglav. Z Gorenjskega se nam piše: Ko sem prišel te dni z našega Triglava, so me obšle v Mojstrani pri »Šmercu« velike »bolečine«. Na steni tamonje verande visi med drugimi podobami že l. 1898. narejena fotografija Triglava z napisom: T r e c o r n o ! Torej ni dovolj, da hočejo naduti Lahoni poitaljančiti naša poštena slovenska imena po Primorskem, hočejo spakedrati še našega očaka! Čudom se čudim, da fotografija, s tako spačenim napisom, visi neopažena že toliko časa nam Slovincem v zasmeh, in to v narodni gostilni pred očmi prvih naših Piparjev. — č.

Poroka. Včeraj se je poročil v Idriji c. kr. učitelj g. Anton Božič s hčerjo g. c. kr. šolskega ravnatelja v Idriji, gospico Pavlo Novak.

Ljubljanske novice. Zblaznela je danes dopoldne na Zabjaku Neža Zakrajšek, ki je bila v zaporu radi hudodelstva tatvine. Prepeljali so jo v bolnico. — Vse ljubljanske barabe nakorajžo je klical danes dopoldne Jernej Jonak, kočijaž iz Kamnika. Jernej se je napil v žganjariji pri Pavlinu in je vsled zavžitega žganja dobil tako korajžo, da je nadlegoval tudi pasante. Stražnika sta ga spravila na rotovž, kjer pa še vedno razgraja. — Izgubila je Marija Šturm denarnico z 9 K. Marija Treo, stavbenikova soproga, pa je izgubila uro za dame z srebrno pozlačeno verižico vredno 30 K. — Našla je Alojzija Obreza srebrno verižico, Lina Prezelj pa pred realko 10 K. — Z voza padel je danes v Streliških ulicah Andrej Ambrožič iz Male vasi. Pobil se je na glavi ter mu je šlo kolo čez levo roko.

Volilci šentjakevskega okraja v Ljubljani vabljeni so na sestanek jutri v sredo, dne 29. t. m., zvečer ob 8. uri v Virantovi gostilni.

Kontrolni shodi za dež. brambovce se bodo vršili: Dne 4. oktobra v Vel. Laščah, 5. v Ribnici, 6. v Kočevju, 8. v Črnomlju, 9. v Metliki, 10. v Novem mestu, 12. v Žužemberku, 13. v Trebnjem, 15. v Mokronogu, 17. v Kostanjevici, 18. v Krškem, 19. v Radečah, 20. v Zagorju, 22. v Litiji in 23. v Zatičini.

Cerkvene vesti. V Sv. Križu pri Litiji je bil od 5. do 12. avgusta sv. misijon, katerega so vodili č. gg. oo. Doljak, Vrhovec in Žužek iz reda tov. Jez. Udeležba je

bila ogromna, obhajancev 2176. Ob jednem je bil tudi slovesni sprejem v Marijino družbo, za katero se je oglasilo 154 deklet, katere so se že pol leta preje prav pridno za to pripravljale. Priredna zahvala č. gg. jezuitom, kakor tudi vsem č. gg. sosedom za njihov trud.

Izpremembe v kapucinski pokrajini. Provincijal: P. Edvard Brvar, definitorji: p. Odilon Rifelj, p. Donat Zupančič, p. Albert Mösselberger, p. Alfonz Marija Vakselj. P. Odilon Rifelj pride za gvardijana v Krško, p. Linus Prah postane gvardijan v Gorici, p. Friderik Jeglič vikar v Gorici; p. Maks Zaplatl v Krško, p. Hieronim v Loko, p. Hugolin ostane v Gorici, Fr. Serafin v Loko, p. Oton od Sv. Križa v Celovec, p. Sigismund iz Krškega v Knittelfeld za gvardijana, p. Ubald v Celje, p. Gabrijel Bajec postane gvardijan v Muravi, p. Gottfried pride iz Loke v Sv. Križ.

Iz burske vojske se je včeraj zdrav povrnil g. Egon Mosche. Kot ujetnika so ga Angleži prepeljali v Evropo.

Starine. G. Pečnik je pri Narajcu poleg Dragatuša odkril veliko gomilo, v kateri je bilo 60 mrličev. Okraski so večinoma uničeni, pač pa je dobro ohranjenih več lončenih posod, zapestnic in igel.

Cigani so se pritepli zadnji čas v gozde v litijski okolici. Orožniki so jih več polovili in izročili sodišču.

Dijaški izlet na Mrzlico pri Žalcu se vrši 30. t. mes. Odhod ob 1/8. uri zjutraj. Udeležniki lahko pridejo od postaj Trbovlje, Hrastnik, Laško in Žalec. Jestvine vzame naj vsakdo seboj, za pijačo se bode skrbelo.

Dopolnilna deželnozbornska volitev na Koroškem. Iz Celovca, dne 27. avg. Včeraj je »Bauernbund« določeval kandidata za dopolnilno volitev v dež. zbor v okraju Rožek-Beljak-Paternijon. Volitev bode dne 15. sept. Oficijski kandidat »Bauernbunda« je bil bivši posl. Unterkofler, ki pa je izjavil, da mandata ne sprejme. Na to se predstavi graščinski oskrbnik Schluderman in po daljšem besedičenju obvelja njegova kandidatura z neznatno večino glasov. — Kot kandidat je dalje nastopil Lepuschitz iz Mlinar in profesor Bittner z Dunaja, za katerega so Vrbljani. — »Bauernbund«, ki zlasti slovenskim volilcem ob vsaki priliki propoveduje, da naj kmet voli le kmeta, je torej svojim oficijelnim kandidatom postavil ne — kmeta, graščinskega oskrbnika! To si treba zapomniti! — Na shodu, ki se je vršil v Stubenu ob Paternijonu, je bilo navzočih več poslancev, med njimi v lepi slogi in ljubavi baje tudi dr. Steinwender in dr. Art. Lemisch. — Slovenci se volitve ne bodo udeležili.

Roparji v Marezigah. Marezige in bližnje vasi so bile včeraj v velikem strahu. Spal je malokdo. Minoli teden je bil ukraden v Borštu prašič iz hleva. Sum je letel na tri ljudi, katere so videli ljudje prejšnji dan v bližini vasi. Izgledali so baje kakor cigani. Naslednje večere je bila postavljena straža, a tatje so vendar skušali na dveh krajih ukrasti prašiče. V noči od 24. do 25. je bilo že več roparjev, kakor se govori 30 do 50! Vsa vas je bila po koncu. Lovili so roparje, a ti so se postavili nasproti z noži in revolverji. Mej roparji in domačini se je bil pravi pravcati boj, ki je trajal do štirih v jutro. Včeraj v mraku se je čulo streljati okoli Babičev in Rojcev, dveh vasi, oddaljenih pol ure od Marezig. Vsa vas je bila po koncu in vsi prebivalci so bili oboroženi z vilami in puškami. Roparji so prišli res iz Boršta najprej k Rojcem in potem k Babičev ter so poskusili na več krajih ukrasti prašiče. Občinski redar je jednega roparja, oblečenega v bele, široke hlače, zasačil in nanj ustrelil, a ropar jo je, dasi ranjen, popihal.

Razglednice se lahko pošiljajo z znamko za tri helerje, ako je zadaj samo podpis odpošiljatelj in nič drugih pismenih priobčil, in ako se spredaj prečrta napis »dopisnica« ter se mesto tega zapiše: »tiskovina«.

Obesil se je 25. t. m. 43letni posestnik Fr. Stepec s Krtine pri Vel. Loki.

Goriški krčmarji so zelo hudi na policijsko naredbo, ki jim sedaj določa zapirati gostilne že ob 10. uri zvečer. V petek

so hoteli prirediti protestni shod, a politična oblast shoda ni dovolila, češ, da ni dovoljeno protestirati proti naredbam, ki so že v veljavi.

Zastupila se je v Trstu v bošketo Marija Centis radi preprirov v družini. Zastupila je štiri otročiče.

Telefonska in brzojavna poročila.

Sežana, 28. avgusta. Županstva sežanskega političnega okraja so včeraj na sijajno vspeli cesarski slavnosti poslala cesarju udanostno addresso ob priliki njegove 70letnice.

Dunaj, 28. avgusta. Iz Transvala izgnani Hrvatje so se podali včeraj preko Trsta v svojo domovino. Pri dunajski policiji so jih preskrbeli s potrebno potnico. — „P. C.“ poroča, da se je zunanje ministerstvo radi izgnancev obrnilo na pristojno mesto ter bo posredovalo, da se jim vrne imetje, katero so morali popustiti v Transvalu.

Lvov, 28. avgusta. Polovico mesta Uhnov je zgorelo. Tisoč oseb je brez strehe.

Turčanski sv. Martin, 28. avg. Slovaki so sklenili opustiti politiko pasivitete ter se bodo bodočih volitev aktivno udeležili. Isto nameravajo Srbi.

Budimpešta, 28. avgusta. Razkralj Milan se mudi tu.

Mostar, 28. avg. Tu je prišlo do koalicije mej mohamedanci in kristijani. Koalicija se bode razširila baje tudi po drugih krajih.

Zofija, 28. avgusta. Ker je shod v Bukarešti zahteval vojno z Bolgarijo in so prišle vesti o tajni mobilizaciji Rumunske, je poslala bolgarska vlada nekaj polkov proti Nikopolisu in Sistowu, da jo Rumunska ne preseneti. Občinstvo je mirno.

Bukarešt, 28. avgusta. Z ozirom na sklep isterskega deželnega zbora, da se v Sužnjeviči otvori rumunska ljudska šola, piše „Romania“: „Čast deželnemu zboru Istre! Čast gospodoma Scampicchiu in Gambiniju, ki sta z velikim ognjem zagovarjala stvar naših bratov!“

London, 28. avg. Roberts brzojavlja iz Belfasta 26. t. m.: V razdalji 30 milj smo bili skoro celi dan zapleteni v boj. Buri so se vztrajno bojevali. Pokrajina je zelo pripravna za bursko taktiko, zelo neugodna pa za angleško konjenico.

London, 28. avg. Reuterjev urad poroča iz Gelukfarma 26. t. m.: General Pole-Carew je po zasedenju Belfasta prišel v dotiko z velikim delom sovražnika pri Taimaluti. Buri so dobro streljali. Topovi sovražnika so na dobrih pozicijah. Mej Gelukfarmom in Machado-dorpom bo prišlo brzkone do večjega boja.

Vojska na Kitajskem.

Kitajska cesarica-vdova in cesar Kwangsü sta že na potu v Pekin, ker se je, kakor poročajo viri, japonskim in ruskim četam posrečilo zajeti ju, predno sta dospela v varno zavetje. Z njima se povrne v Pekin tudi ves ostali dvor in ministri, in potem se mogoče kmalu prično mirovna pogajanja. Japonski

zunanji minister je prepričan, da dobi kmalu dovoljen odgovor na pogoje, ki jih je naznanil Li Hung Čangu.

V okolici Tientsina se zbirajo zopet večje čete kitajskih bokserjev, ki imajo brzkone namen zapreti dohod v notranje ostalim delom mejnarodnih čet. Ta poskus se jim pa ne bo obnesel, ker bi bili v tem slučaju napadeni od dveh strani.

Angleški general Doward poroča o večjem boju z bokserji 19. t. m. Osem milj jugozahodno od Tientsina je imel ta general zbranih 1000 ameriških, japonskih, avstrijskih in angleških vojakov, s katerimi je napadel močen oddelek Kitajcev. Po dvehurnem boju, v katerem je padlo 300 Kitajcev, 60 je pa bilo ujetih, so nasprotniki pobegnili. Kakih 800 Kitajcev je bežalo proti jugu, večji del pa proti zahodu. Na strani Evropejcev in z njimi združenih Amerikanov in Japoncev je bilo ranjenih 11 mož. V bližnjih vaseh so našli, pravi dalje, več trupel brez glave, prebivalstvo, kar ga ne simpatizuje z bokserji, trumoma beži v Tientsin, da uide grozovitostim in preteči lakoti.

Dunaj, 28. avgusta. Z ladije „cesarica Mar. Terezija“ poročajo: Ranjence in Rosthorna prepeljejo s prvim transportom v Taku.

Berolin, 28. avgusta. Wolffov urad javlja iz Tientsina: Velike čete bokserjev se zbirajo pet nemških milj severovzhodno od Yangtsuna. Železniška zveza s tem krajem je zopet popravljena.

London, 28. avgusta. „Daily Telegraph“ poroča iz Mateosa, da je kitajsko prebivalstvo vedno bolj sovražno bokserjem. Pripravlja se na odločen odpor.

Rim, 28. avg. „Agenzia Stefani“ poroča 26. t. m.: V Pekinu se vrše priprave za prevoz ranjenih žena in otrok v Tientsin. Rodbina italijanskega poslanika se jim pridruži in ostane nekaj časa na Japonskem. Spremljal jih bode poročnik Parolini.

London, 28. avg. Iz Shanghaja prihaja vest, da so japonske čete ujele princa Tuana.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m. srednji zračni tlak 755,0 mm.

čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celziju	vetri	nebo	padavina v 24 urah v mm.
27. 9. urad.	755,1	18,4	brezv.	jasno	
28. 1. zjut.	734,5	16,1	sl. svzh.	megla	5,0
2. popol.	733,4	26,2	sr. zah.	del. oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 20,5 normale: 17,6°.

Zahvala.

Gospod Václav Chudoba je izročil danes županstvu v prijateljskem krogu povodom 70letnega rojstnega dne Njega Velikanstva cesarja v korist kamniških revežev v hotelu gosp. Fišer-ja med Hrvati in Slovenci nabrano svoto 62 kron.

Ravno tako je gospod Ignacij Tramte izročil v isto korist čisti donesek koncerta salonskega orkestra, ki se je vršil 18. t. m. v prostorih kamniškega kopališča v znesku 40 kron.

Za to velikodušnost izreka v imenu revežev najtoplejšo zahvalo

mestno županstvo v Kamniku,
dne 25. avgusta 1900.

Luka Brgant s. r.

Barve za umetnike, düsseldorfske, dr. Schönfelda, v pušicah, za akademične slikarje, ter Kaspar-jeve in Spitzauer-jeve, dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 228 7 11-4

Malinčev sirup

lekarnarja Piccoli-ja

v Ljubljani

se prireja kar najskrbnejše iz dišečih gorskih malinovitih jagod v srebrnem kotlu s pomočjo para in je torej najbolj čist izdelek nepresežne kakovosti ter naj se ne zamenjava z malinovim sokom, ki je v prodaji in je navadno umetno prirejen, imajoč v sebi zdravju škodljive snovi in baker.

Steklenica z 1 kilo vsebine, pasterezovana, velja K 1-30. Razpošilja se tudi v pletenih steklenicah po 10, 20 in 40 klg. ter se 1 kilo zaračuna s K 1-10, 100 kilogr. = 100 kron.

Pletena steklenica s 3 kilogr. vsebine pošlje se franco po vsi avstro-ogerski monarhiji proti povzetju s K 5-30. 589 9

Naznanilo.

Vsem članom društva **Marijine bratovščine** se s tem naznanja, da je od sedaj naprej društveni pogrebni napovedovalec **Valentin Kovač**, stanujoč na Žabjaku št. 12 (v Čikovih hiši).

Vse pritožbe ali vsaki nered naj se blagohotno naznani vodstvu Marijine bratovščine **Selenburgove ulice št. 5**, koder se sprejemajo novi člani in izplačujejo pogrebni troški. 755 1-1

Vodstvo družbe Marijine bratovščine.

Razglas.

Vsled sklepa kranjske hranilnice se dovoli **petim eksternim učencem brezplačen pouk na ljubljanski trgovski in vzgojevalni šoli** za šolsko leto 1901 s potrebnimi učnimi pripomočki vred.

Prosilci, ki morajo dopolniti 14. leto, naj vložijo tu sem svoje prošnje podprte z nacionalno, ubožnim listom ter izpričevalom o dovršenem 3. razredu realke ali meščanske šole s pohvalnim redom iz нравnosti, in vsaj s povoljnim redom iz ostalih učnih predmetov **vsaj do 20. septembra**, da se potem vse došle prošnje v odobrenje predložijo slavnemu ravnateljstvu kranjske hranilnice

Ljubljana, meseca avgusta 1900.

Ravnateljstvo trgovinske šole.

Artur Mahr,

imejatelj zlatega zaslužnega križca s krono.

Na drobno.

P. Majdič
trgovina z železnino

„MERKUR“

Celje, Graška cesta št. 12.

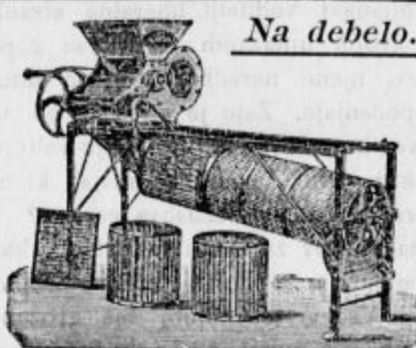
priporoča različne poljedelske stroje priznane najboljšega izdelka, kakor: mlatilnice, slamoreznice, čistilnice za žito, mline za žito ve-jati, stikalnice za sadje in grozdje itd.

Vedno velika zaloga **cementa**, najboljšega gorenještajerskega železa, stavbenih potrebščin, travverz, okovov, samokolnic, poljskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov, pečij in sploh vsega v to stroko spadajočega blaga. 743 3-3

→ Cene nizke. ←

→ Postrežba točna. ←

Slavno občinstvo vabimo najuljudneje, si pri priliki ogledati našo trgovino in zalogo.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 104 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska borza.

Dne 27. avgusta.	
Skupni državni dolg v notah	97-65
Skupni državni dolg v srebru	97-30
Avstrijska zlata renta 4%	117-05
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	97-70
Ogerska zlata renta 4%	115-—
Ogerska kronska renta 4%, 200	90-60
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1703-—
Kreditne delnice, 160 gl.	656-—
London vista	242-25
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	118-25

Dne 27. avgusta.	
20 mark	23-66
20 frankov (napoleonidor)	19-30
Italijanski bankovci	90-55
C. kr. cekini	11-40
Dne 27. avgusta.	
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	171-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	160-—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	192-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	94-45
Tisine srečke 4%, 100 gl.	139-75
Dunavske vravnave srečke 5%	250-50

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	106-—
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-20
Priporočne obveznice državne železnice	—
južne železnice 3%	321-50
južne železnice 5%	119-75
dolenjskih železnic 4%	99-50
Kreditne srečke, 100 gl.	384-—
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	360-—
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	42-25
Ogerskega	5
20-75	
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12-80
Rudolfove srečke, 10 gl.	63-—

Salmove srečke, 40 gl.	170-—
St. Genčis srečke, 40 gl.	188-—
Waldsteinove srečke, 20 gl.	—
Ljubljanske srečke	46-50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	275-50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	6110-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	799-—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	110-—
Splošna avstrijska stavbiška družba	153-—
Montanska družba avstr. plan.	452-—
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	458-—
Papirnih rubljev 100	255-75

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za gube pri trestanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako znehanje. Kufanina izvršitev naročil na borzi.

Menjalnična delniška družba

„MERKUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.